

דף כ"ז ע"א

בגמ': ש"מ תלת ש"מ בעלי חיים נדחין וכו'.

וברש"י (ד"ה בעלי חיים וכו') כתב: ואי קשיא לפשוט ל"י מדקי"ל (תמורה כ"א ע"ב) חטאת שכיפרו בעלי" מתה, אלמא נדחין, הלכה למשה מסיני הוא ואין למידין הימנה ע"כ.

בספר אמרי כהן להגרי"מ הולנדר זצ"ל הנד"מ (בקר"א סי' ד') כותב: נ"ל ליישב קושית רש"י עפמ"ש הבית יצחק חו"מ [ריש] דרוש ז' בסברת המ"ד דבע"ח אינן נדחין, משום דבקדשים מהני שאלה, ואם ישאל על הקדושו יתעקר ההקדש למפרע, ול"ה דיחוי מה"ט כיון דבידו לשאול עכ"ד. א"כ י"ל עפי"ד הטיב גיטין הנודעים [כנראה כוונתו להתשובה שבסוף ספר ים התלמוד, אבל צ"ע דלא נמצא שם סברה זו] דבחטאות המתות לא מהני שאלה, כיון דמקשינן בב"ק (ק'): נימא אדעתא דהכי לא אפרשה ומשני הלכה למשה מסיני, וה"ה דלא מהני שאלה מה"ט עכ"ד. ומעתה א"א ללמוד מחטאות המתות דבע"ח, נדחין כיון דא"א בשאלה, משא"כ בעלמא דשייך שאלה יש לומר דאין נדחין, וא"ש ע"כ.

★ ★

ובהגה"ה (שם) מביא: במשיב שלום (סוף סי' ק"צ) העיר לו ע"ז: הנה יש לזה מקום לפלפולא, אבל הרי זה בעצמו גם תירוץ רש"י ז"ל בכריתות שם, שתירץ דהילכתא גמירי לה, וא"צ לשום פלפולים ורק שאין למדין מהלכה למשה מסיני ודו"ק. וכע"ז העיר לו בחבצלת השרון (סי' ל"ה סוף אות י"ג ע"ש), והעיר עוד דסברת הבית יצחק ל"ש רק בדיחוי מעיקרא ע"ש.

★ ★

בגמ': א"ר יוחנן, הרי כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממני, ולא והאמר ר"י אמר רשב"י מפני וכו' אימא לא לימדנו הלכה זו, והא רבי זירא בר אדא מהדר תלמודיה כל תלתין יומין קמיה, אימא לא נתבקשה הלכה זו ממנו בביהמ"ד וכו'.

וכתב בספר באר שבע שם: ומכאן קשה לי על מה שפירשו התוס' [בברכות לח, ב ד"ה כל], מהדר לימודיה לאו דוקא כל למודו, אלא כל מה שהיה לומד בשלושים יום היה

חוזר הכל לפניו ביום ל"א ע"כ, שהרי כאן אי אפשר לפרש כן, דאם כן לא פריך מידי ע"כ.

★ ★

וכתב הגאון רבי ארי' ליב הכהן זצ"ל (בנו של הגאון בעל שער אפרים זצ"ל) בהגהותיו שנדפסו בקובץ צפונות (קובץ ד' ע' לב): ולדידי לא קשיא מידי, ואחר המחילה מכבודו, וכוונת התוס' הוא זה, בשלשים ימים הראשונים שהתחיל ללמוד בשיבתו של ר' יוחנן כל מה שנתחדש בהם היה מהדר קמיה דר"י ביום ל"א, וכן בכל תלתין יומין אחרנא כיוצא בו, ולפי"ז פריך שפיר, לאפוקי לפי מה שרוצה הרב המחבר ז"ל לפרש כל תלמודיה בכל תלתין יומין קשה, וכי ר"י היה מאבד כל השנה כולו וכל ימי חייו עם ר"ח בר אבא.

ופמוכים ראיתי לפירוש התוס' הנ"ל מה שכתב הרשב"ם בב"ב (דף קנד, ב) בשם תשובות רבינו האי ופר"ח, שרב אשי חי ששים שנה, ובכל שנה היה מהדר לימודו בניסן ותשרי חדשי הכלה, וכשהגיע ל' שנים סיים כל לימודו, וכן עשה בל' שנים אחרונים במהדורא בתרא ע"כ וע"ש.

ומעתה קשה על הראיה המוכרחת שמביא [הרב המחבר כאן] מאלו מגלחין [מור"ק כח, א] מרב אשי [איתחזי ליה בשוקא אמר ליה איתרח לי תלתין יומין ואהדרי ללימודאי, דאמריהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו], ואיך אפשר זה מה שלמד בשישים שנה יחזור בל' יום, אלא ודאי מן שעת מיתה אינה ראייה כי אמר איתרח לי תלתין יומין וכו' והיינו כללי הדינין ולימוד שחידש וראשי פרקים לבד, וכן ר"ח בר פפא בכתובות [עז, ב], מה שאין כן ר"ח בר אבא קמיה דר' יוחנן היה מהדר קמיה כל תלמודיה כללותיה עם פרטותיה כדי שיהיו כמאן דמנחיה בכיסיה דמי, והיה קובץ על יד מה שלמד בכל שלשים יום התבודד יום אחד עם רבו ר' יוחנן וחזור עליו, וכן עשה... שלשים ימים אחרים כל ימי חייו, ולענ"ד הוא פשוט ונכון וישר.

ודוגמותו בב"ב (דף ע"ד) גבי בלועי קרח כל תלתין יומין מהדרין לבי גיהנם, ופירש"י כל ראש חדש, והיינו כמ"ש התוס' בברכות הנ"ל, דאי לא תימא הכי אין זה נקרא אלא תמיד ולעולם, ולכך כתבו התוס' בברכות יום ל"א ורש"י בבבא בתרא הנ"ל כל ראש חודש, ודו"ק. וכן בבבא